

Eden er sandet og vandet

Alle plejecentre i Område Syd i Vejle Kommune har gennemført eller er i gang med at gennemføre kulturændringer i overensstemmelse med værdierne i Eden Alternative

Af: Irene Brandt

»Vi overgav os fuldstændig!« Sådan beskriver områdechef Anne Juul Sørensen fra Område Syd i Vejle Kommune sit første møde med Eden Alternative, som forgik i efteråret 2004, hvor LEDERFORUM havde inviteret ophavsmanden til Eden, amerikaneren Bill Thomas, til at holde et tre-dages seminar om Eden Alternative.

»Bill Thomas satte ord på dét, vi alle ville: Vi ville væk fra institutionskulturen, og havde på det praktiske plan egentlig i mange år arbejdet os væk fra denne ved at opføre plejeboliger som leve-bo-miljøer; men vi manglede én, der kunne sætte ord på indholdet. Bill Thomas har meget enkelt defineret problemerne, som han kalder alderdommens tre plager: ensomhed, hjælpeløshed og kedsomhed. Han har også udviklet de ti principper, som gennem målrettet arbejde kan eliminere de tre plager. Principperne er meget enkle og ligetil; men alligevel er det en lang proces at ændre medarbejdernes holdninger og tilgang til borgerne, fordi holdninger er det sværeste at ændre på. Vi er nu så langt på de centre, der arbejder med Eden, at vi kan mærke, at vi har startet en positiv spiral, hvor tingene bliver bedre og bedre fra dag til dag,« siger Anne Juul Sørensen.

Lindegården var det første plejecenter i Område Syd i Vejle Kommune, som begyndte at arbejde med Eden-kulturen. Anne Juul Sørensen husker, hvordan det startede med små fysiske ændringer som for eksempel et lille hjerte på oversigtstavlen

Aase Porsmose fra Eden in Denmark oplyser, at der på nuværende tidspunkt arbejdes med Eden på følgende plejecentre herhjemme:

Holmely i Aarup - start maj
Lindegården i Vejle* - start april 2006
Højagercentret i Jelling** - start maj 2006
Bregnbjerglund i Vojens - start maj 2006
Poulsbjerg i Vojens
Kirkeoften i Løjt Kirkeby
Lærkegårdscentret i Herlev - start november
Birkelund i Kollund - start november 2006
Hovergården i Vejle** - start januar 2006
Rosengården i Vejle* - start maj 2006
Smidstrupparken* i Smidstrup - start juni 2007
Atriumhaven* i Brejning - start juni 2007

Det er tydeligvis i Region Syddanmark Eden er slået mest igennem, men interessen breder sig.

* Dette plejecenter ligger i Område Syd i Vejle Kommune

** Dette plejecenter ligger i et andet område i Vejle Kommune.

ved indgangen. Skridt for skridt og i takt med at flere og flere medarbejdere har været på Eden-kursus, har Eden vundet indpas på Lindegården, hvor de tre afdelingers indbyrdes forskellighed vidner om, at der her tages afsæt i beboernes behov.

»Medarbejderne har vænnet sig til at gøre små, uventede ting i hverdagen, så alle - både medarbejdere og ikke mindst beboere - synes, det er interessant at være her. Det er dejligt, når man hver dag kan stå op med glad forventning til, hvad der mon sker i dag. Så er det sjovere at bo her og sjovere at arbejde her,« siger Anne Juul Sørensen.

Eden flytter beslutningerne så tæt på borgeren som overhovedet muligt.

»Det betyder ikke, at lederen

er blevet arbejdsløs. Tværtimod. Hun har bare fået bedre tid til de ledelsesmæssige opgaver, fordi hun ikke skal bruge tid på at forholde sig til alle større og mindre beslutninger om beboernes hverdagsliv.

Vi skal arbejde med at uddelegere kompetencerne og acceptere, at vi ikke ved, hvad der er bedst for borgeren. På Lindegården holder vi blandt andet fast i Eden-kulturen ved altid at stille et helt bestemt spørgsmål til ønsker om forandring: Er det vores behov eller beboernes behov, forandringen imødekommer,« siger Anne Juul Sørensen.

Mere end blomster og dyr

»Jeg har mødt mennesker, der tror, at de arbejder efter Eden-kulturen, fordi de har blomster

og dyr på plejecentret. Dyr, grønne planter og børn er ganske vist vigtige redskaber i arbejdet med Eden; men de er ikke målet. Målet er at give mennesker mulighed for at vokse og gro - hele livet! Bill Thomas bruger billedet om Calebs Kurv til at illustrere, hvad Eden er: Han fylder en kurv til randen med store sten, og nu ser kurven fuld ud, men der kan sagtens være småsten, mellem de store sten. Efterfølgende kan han også hælde både sand og vand i kurven, før den til sidst kan siges virkelig at være fyldt. De store sten er de store begivenheder i vores liv: runde fødselsdage, højtider og ferieture. De små sten er de daglige gøremål: stå op, spise, komme i bad, behandling (sårpleje, medicin) etc. På alle danske plejecentre har man ganske godt styr på de store og de små sten. Forskellen bliver til gengæld synlig, når vi kigger på sandet og vandet. Sandet er relationer mellem mennesker, venskaber som binder de store og små begivenheder sammen og fylder tomrummet mellem disse ud. Endelig er vandet det enkelte menneskes følelse af, at der er brug for mig.

Eden er sandet og vandet,« siger Anne Juul Sørensen.

Hun er begejstret i dag; men det var hun faktisk ikke fra første færd.

»Da jeg fik det første Eden Alternative-kursusprogram fra LEDERFORUM, lagde jeg det væk, fordi jeg syntes, det lød for amerikansk, og navnet, Eden Alternative, gav mig religiøse associationer. Heldigvis var politikerne her i kommunen mindre forudindtagede, og to medlem-

Områdeleder Anne Juul Sørensen fra Område Syd i Vejle Kommune har overgivet sig til Eden-kulturen, som nu indføres på alle plejecentre i området.

mer af seniorudvalget besluttede, at vi skulle deltage med en stor gruppe på det første møde med Bill Thomas. I dag forstår jeg, hvad der ligger bag Eden Alternative, og billedet med haven, som Eden symboliserer, giver god mening. I en have blomster alle planter ikke uafbrudt. Der er perioder, hvor planterne går i hi eller skal gødes, og den kloge gartner sår ikke i frossen jord. Sådant er det også i overført betydning at arbejde med Eden-kulturen. At arbejde efter Eden kræver ledelsens fulde opbakning; men derefter skal selve udviklingen og forankringen af Eden komme nedfra. Som i en have, hvor ikke alt blomstrer uafbrudt, kommer arbejdet med Eden derfor også til at foregå i perioder. Der kan være tidspunkter, hvor der sker stor udvikling; men også tidspunkter, hvor der falder ro på tingene, og hvor personalet ikke hele tiden finder på nye Eden-initiativer,« siger Anne Juul Sørensen.

Flot filosofi

Erfaringerne med Eden på Lindegården handler blandt andet om, at Eden ikke kræver ekstra ressourcer. Tværtimod frigiver Eden ressourcer i personalegruppen såvel som i ledergruppen.

»Det er en flot filosofi, som betyder, at vi ikke hele tiden skal styrte rundt og slukke ildebrande. Det kommer ikke af sig selv; men vi sikrer udviklingen og kontinuiteten gennem faste Eden-punkter på alle møder i huset. Så kan vi følge med i, at vi som personale ikke stille og roligt er ved at tage over igen, hvilket let sker i et ubemærket øjeblik, fordi vores faglige udgangspunkt er forankret i sygehustankegangen,« siger Anne Juul Sørensen.

Hendes ambition er, at alle ansatte på plejecentre i Område Syd skal på kursus i Eden. 21 ledere og medarbejdere fra området har netop har været på det seneste af LEDERFORUMS tre-dages Eden-kurser, og der er søgt om midler fra Socialministeriets

puljer til at gennemføre Eden-kurser for alle ansatte.

»De, der netop har været på kursus, er lige så begejstrede, som vi var efter det første kursus. Eden formår, som intet andet jeg er stødt på, at sætte ord på det, vi alle i ældresektoeren gerne vil. Eden er en positiv spiral, som endda er resulteret i, at vi bestemt ikke har rekrutteringsproblemer til de plejecentre, hvor Eden-kulturen er indarbejdet. Tværtimod modtager vi hele tiden uopfordrede ansøgninger fra folk, der har hørt om os et eller andet sted, og som meget gerne vil arbejde her. Det betyder, at vi kan tillade os at stille krav til medarbejderne om, at hvis de ønsker at arbejde her, så skal de også anerkende og arbejde ud fra Edentankegangen,« siger Anne Juul Sørensen.

Ud over plejecentrene i Område Syd arbejder flere andre plejecentre i Vejle Kommune efter Eden-principperne. Seniorudvalget er meget positiv over for Eden og fra Område Syd gør

man, hvad man kan, for at sprede de gode erfaringer til resten af kommunen.

»Som et lille kuriosum kan jeg fortælle, at Embedslægeinstitutionen har skrevet sort på hvidt, at Eden ikke er sundhedsskadeligt,« fortæller Anne Juul Sørensen afslutningsvis og viser, hvors i tilsynsrapporten, embedslægen har givet denne anerkendelse:

»Embedslægeinstitutionen var af brev af 11. april 2006 fra Vejle kommune blevet orienteret om, at der var påbegyndt en kulturændring i form af at plejehjemmet ønskede at arbejde efter inspiration af »Eden Alternative«. Det var ikke tilsynets formål, at vurdere resultaterne af denne proces, men tilsynet bemærkede, at dette initiativ på ingen måde hindrede en tilfredsstillende sundhedsfaglig udvikling.«

CITAT: TILSYNSRAPPORT FOR LINDEGÅRDEN, 8. NOVEMBER 2006.

Vil du vide mere:

www.lederforum.dk
www.edeninendmark.dk